

TRÜKITÖÖLINE

ENSV TRÜKITÖÖLISTE AMETIÜHINGU HÄALEKANDJA

1940

NR. 8

7. AASTAKÄIK

SUNDEKOPPL

Dekoratsioonest ladunud: V. Muruk

ELAGU OKTOOBRIREVOLUTSIOON!

Oktoobrirevolutsioon

LAHTUS veebruarirevolutsiooni uim. 1917. aasta, mis surus halastamatult eemale tsaari ja tema kliki, viis võimule karjeristidest-politikaanidest koosneva kodanluse esindajad. Advokaat Kerenski laius valitsuse eesotsas ja kutsus rahvast jätkama võitlust sõda — ei tea mille või kelle eest. Mõistagi tegi ta seda plutokraatide — eeskätt Inglise ja Prantsuse kodanluse — soovide ja püüete kohaselt. Kõiki, kes vihjasid sõja jätkamise mõttetusele, sõimati Saksamaa agentideks ja spioonideks.

Maailm näis jätkavat sama käiku, mis ta oli teinud enne revolutsiooni, nälg ja viletsus olid troonil.

SÜNGE ja ootusrikas oli sel ajal Petrograd — veebruarirevolutsiooni sünnipäev. Sünge ja siiski ootusrikas. Miski näis ähvardavat nende hallide majamüракate taga, mis oli saatusse paratamatuse ootamas vallalepääsu. Kesksume lööming elavaimal tänaval — Liteinajal — näitas, et see ootav võim on valmis vallalepääsuks. Et see võim on revolutsiooni õige tegija. Kodanlust, valitsust — kõiki valdas hirm. Oldi võimetu võitlema propaganda vastu, milline kiskus alasti kodanluse sihid ja näitas kodanlikke tegelasi nende õiges valguses. Purustati küll trükikodasid, kus trükiti lehti, kimbutati ja areteeriti agitaatoreid, laimati revolutsiooni juhte — kõik asjata. Mis tulemas oli, seda ei saanud takistada. Revolutsioon lähenes kiirelt.

REVOLUTSIOON saabus oktoobris. Ta saabus oma terve purustava jõuga ja pühkis kõrvale kõik teda tõkestajad. Ristleja „Aurora“ rasked kahurid, suunatud valitsuse palee sihis, sundisid valitsust kapituleeruma rahva tormijooksu ees. Kerenskil jätkus aega vaid naise rõivastuses ülepeakaela välismaale põgeneda. Nüüd peab ta vaid loenguid mõõdnud aja tegevusest, lõbustades oma kuulajaskonda — teiste maade plutokraatid ja kodanlust.

Seda revolutsiooni juhtis Nõukogude Kommunistlik (bolševikkude) Partei ja talle oli toeks kogu töötav rahvas. Selle revolutsiooni tulemusena sai Punane Piiter nimeks Leningrad. Moskvas oli revolutsioonile osutatud küll vastupanu, aga ka see vastupanu murti ja pandi kehtima rahva õigus. Revolutsioon surus end läbi üle laia Venemaa.

SEEPÄRAST nimetame seda revolutsiooni Oktoobrirevolutsiooniks, hoolimata sellest, et pühitseme teda kalendri muutuse tõttu novembris. Meie nimetame seda revolutsiooni suureks selle tõttu, et ta pani ajaloo ratta veerema sootuks uues suunas — sotsialismi kaudu kommunismi suunas. Pole

ükski varem toimunud revolutsioon olnud nii teadlikult ja paratamatusega juhitud kui Oktoobrirevolutsioon. Pole ka ükski revolutsioon suutnud ohjeldada ja distsiplineerida enda ümber nii suuri hulki töörahvast kui Oktoobrirevolutsioon. Tõsi, igale suurele osutatakse niisama suurt vastupanu. Küll sõjariistadega, kavalusega, provokatsiooniga, näljaga ja nõnda edasi. Ükski neist vahendeist ei aidanud revolutsiooni murda. Kui mindi sõjariistadega revolutsiooni hävitama, siis haaraži ka teiselt poolt sõjariistad. Nälja puhul revolutsioonärid tõmbasid kõhu pingule, kuid alla ei annud. Kõik provokatsioonilised ja kavalad võtmed paljastati armutult ning roogiti välja selle teostajad. Töölisklassi diktatuur oli see, mis aitas kõigest üle. Ja seda diktatuuri juhtis proovitud töölisklassi võitleja — Kommunistlik Partei.

OKTOOBRIREVOLUTSIOON tõi pöörde laial Venemaa legendikul, aga ka ääriiikides elavaile töötava rahva liikmeile. Seda ei saanud küll laiendada kõigile endise Venemaa territooriumi alla kuuluvatele rahvastele. Paljud neist, nende hulgas ka Baltikumi rahvad, olid petetud oma rahvusest plutokraatide poolt ja jäid umbusaldavalt vaatlema uue süsteemi kujunemist. Paljud neist rahvustest petsid end illusioonidega ja alustasid koos interventidega kägistama Oktoobrirevolutsiooni ja selle tulukest oma rahvuse liikmete hulgas. Kodanlust valvas, et igasugune propaganda Oktoobrirevolutsiooni üle ei pääseks segama nende sihte ja rahva petmist. Nii õnnestus kodanlasel petta poolakaid, eestlasi, lätlasi, leedulasi — aga asjata, 1940. aasta seadis siin uuesti jalule ajaloolise tõsiasja — Oktoobrirevolutsioon kuulus ka nende rahvaste ideaalide hulka. Pool Poola piirkonnast kuulub juba möödunud aastast peale NSVL territooriumi hulka, 1940. a. liitus NSVL-ga Baltikum. Nii pole suudetud seisma panna ajalooratta paratamatut veeremist kommunismi suunas.

MEIE tunneme rõõmu, et võime täisõigusliku rahvana teiste rahvaste kõrval NSVL-dus pühitseda kaasa meie OKTOOBRIREVOLUTSIOONI. Võime olla rõõmsad ka seepärast, et keegi ei saa enam seda meilt ära võtta. Mis kord liidetud ajalooliselt ja rahva tahte kohaselt, jääb alati kindlaks ja murdumatuks. Selleks rakendame kõik oma jõud ja energia.

Võime vaid hüüda koos kõigi teistega:

— Elagu OKTOOBRIREVOLUTSIOONI!

— Elagu selle kandja — Kommunistlik (b) Partei!

— Elagu selle juht — seltsimees Stalin!

Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi juhte

Aj. Ülemnõukogu Presiidiumi
esimees
JOH. VARES

Rahvakomissaride Nõukogu
esimees
J. LAURISTIN

M. V. Frunze — proletariaadi juht

Nõukogude Liidu ajaloo on Mihail Frunzel aukoht — Lenin-Stalini partei juht ja andekas Punaarmee organisator ning kasvataja.

Frunze liitus revolutsioonilise võitlusega 18-aastase noormehega 1904. aastal, olles sotsiaaldemokraatlikus parteis ühinenud bolševikkudega. Energilise, põhjaliku süvenemisega ülesannetes, suure organiseerimise talendiga — Frunze tõusis kohe juhtide ridadesse. 1904. aastal areteeriti Frunze osavõtu puhul suurest poliitilisest demonstratsioonist. Sest ajast Frunze muutus täisvereliseks revolutsioonäriks.

Vangla seinad, ahelad, tsari poolt asumisele saatmine, surmaotsused ja julged põgenemised olid valjuks kooliks, mis kasvatas Frunzest paindumatu leninisti-bolševiku, kes on ennastsalgavalt pühendunud revolutsioonile. Kuigi Frunze pole omandanud spetsiaal-sõjalist õppust, ometigi tema energia ja põrandaalune tegevus arendasid talt välja esmajärgulise sõjaväe juhi Nõukogude maal. Juba 1914.—1918. aastate vältel Frunzel tuli mitmel puhul juhtida sõjaväelisi ühendusi parteis ja organiseerida neid relvastatuks ülestõusuks. Revolutsiooni võiduga Frunze siirdus täielikult sotsialistliku kaitsevõime organiseerimisele ja kõvendamisele.

Pärast Oktoobrirevolutsiooni Frunze täidab partei ja nõukogude ülesandeid Ivanovo-Vosnesenskis ja 1918. a. septembris määratakse ta Jaroslavi sõjalise ringkonna sõjakomissariks. Ta formeerib ja relvastab mõningad väeosad ning saadab nad juba tekkinud frontidele. Detsembris 1918. a. Frunze saadetakse vastutava komandöriks 4. Punaarmee juure. Puhastades ning korraldades ümber kaadrid Frunze lühikesel ajavahemikul saavutas revolutsioonilise distsipliini väeosades. 1919. aastal Koltšaki valgekaartlaste armee vallutas Ufa ja liikus Samara sihis. Nõukogude võimu ähvardati otseselt ja partei otsustas selle löögi likvideerida, saates Koltšakile vastu Frunze ja Kuibõševi.

Järsu löögiga flangidelt Frunze purustas Koltšaki ääreväeosad ja neli valgekaartlaste korpust leidis haledat lüüasaamist. Sellega ei piiratud, vaid Punaarmee Frunze juhtimisel ajas valgekaartlasti kaugele Ufa ja Uurali taha.

Seejärel Frunze siirdus Kesk-Aasiasse ja likvideeris hulga mässulisi bandesid ning Nõukogude võimu vastu töötajad sõjaväelisi klikseid.

Kui kindral Vrangel antante kaasabil organiseeris kallaletungi Krimmist, siis uuesti Frunze määratakse Vrangeli vastase fronti organiseerimisele. Sellsimees Stalin märkis sõjakäigu juhtimise kava, mida asus teostama Frunze. Frunze väed asusid pealetungile ja purustasid vaenlase Põhja-Taurias ning lõpuks puhastasid Krimmi poolsaare vaenlase vägedest. Peale kodusõja lõppu Frunze määratakse sõjavägede juhiks Ukrainasse ja Krimmi.

1924. aasta algul Frunze määratakse mereväe asekomissariks, aga 1925. a. juba sõjalis-mereväe komissariks ja SSSR Revolutsioonilise Nõukogu esimeheks. Sel ajal Trotski püüdis lammutada ideelised alused parteis ja nõrgendada sõjaväelist aparati. Partei likvideeris Trotski algatused selles suunas ja Frunzele tehti ülesandeks reorganiseerida Punaarmee koosseis ning puhastada armees trotskistidest ning nõukogude vaenlastest. Frunze teostas sellekohased reformid.

Selles töös Frunze ilmutas suurt järjekindlust. — Meie nõuame kindlat revolutsioonilist korda — ütles Frunze — tahame, et iga komandör ja poliitiline juht kui ka iga punaarmeeelane kogu oma olekus ja tegevuses peaks kinni sügavast, tugevast, seesmise veendumusega revolutsioonilisest distsipliinist.

Peale Frunze surma jäi talt järele suur teoreetiline pärandus. Ta on palju töötanud sõda analüüsidest marksistlik-leninistliku õpetuse alusel. Näiteks, tema töö Marokko sõja üle on eeskujuks sõja analüüsile marksistliku analüüsi alusel. Frunze teeneks tuleb lugeda, et ta aitas Punaarmeed moodustada tugevaks ja vankumatuks jõuks.

Enneaegne surm ei lubanud andekal väejuhil viia lõpule oma tööd. 31. oktoobril 1925. aastal peale rasket ja ebaõnnestunud operatsiooni M. Frunze suri.

Suur leinalaine haaras kogu Nõukogude Liidu rahvaid. Rahvaste juht Stalin ütles Frunze matusel:

— Frunze isikus meie kaotasime ühe puhtamaist, ausamaist, julgemaist revolutsioonäridest meie ajastul. Partei kaotas Frunze surma läbi ühe trüma ja distsiplineerituima juhi. Nõukogude võim Frunze surma läbi kaotas julgema ja targema maa ja riigi ehitaja. Armees kaotas Frunze isikus ühe armastatumaid ja austatumaid juhte ning loojaid.

Usk ja tööliskond

KUI inimeselt võetakse lootused recalelus midagi paremat saavutada, kui talt võetakse võimalused oma õiguste jaluleseadmiseks, siis inimene kaldub kergesti müstikasse. Müstika on see vahend, millega uinutatakse tegelikku ja antakse uimastusrohi recalelu viletsuste unustamiseks. Seepärast leiame me ühiskonna elus mitmesuguseid uimastusvahendeid, kõige harrastatavam on neist siiski usuliikumine. Selle usuliikumise all me leiame, näiteks, Eestis terve rea omapäraseid ususekte — kargajaid, laupäeva pühitsejaid, vennaste kogudusi, Püha Immanueli kumardajaid, Päästearmeed, adventiste jne. Hegemoonia usuliikumise alal on siiski jäetud lutheri kui ka õigeusu kirikule, millised voolud haaravad endi alla enamiku usklikku rahvast. Nii leiamegi kõigi nende usuvoolude ja sektide kandjate seas terve rea proletaarset elementi, kes siis aitavad kasvatada sektide juhtide kaukaid, moodustades ühtlasi sõnakuuleliku karja. Mis neid tööliskonnast pärit inimesi neisse sektidesse ajas, on häll viletsus ja lootusetus. Inimene loodab usu uimas leida tõe, mida ta muidu maa peal ei leia. Oleneb vaid serveerjast, millist ilmet kannab üks või teine usuliik. Ka lutheri usus leiame mitmesuguseid voole: omal ajal löid laineid uskliku rahva hulgas Tallmeistri ja Kuljuse usu-uuenduse püüded. Õigeusu alal on praegugi suur vahe n.a. poluvernike liikumise ja kreeka-katoliku usu vahel.

KELLELGI nagu ei peaks midagi selle vastu olema, kui inimene usub. Öeldakse — las inimene usub, muidu tal pole mingit idealit ja ta muutub metslaseks. Teine väidab, et igal inimesel on õigus teha, mis ta tahab, ja usuvabadus on kõigile kindlustatud. Olgu nende väidetega kuidas on. Anname siinkohal täielise õiguse usuvabaduse omamiseks ja ei leia mingit häda selles, kui mõni inimene kardab jääda idealideta.

Meie ülesanne oli siinkohal vaid selgust luua usuliikumise tekkimise aluseist ja näidata neile kui recalelust eemalduvatele tegureile. Ajaloost tunneme küllalt näiteid, kus nõrk usuliikumine on pimedas rahva juures järjest laienenud ja haaranud enda alla ikka enam ja enam rahvast. Mida suurem liikumine, seda enam ja enam hakkab ta laienema. Selle liikumise juhid ei piirdu enam vagade juttude edasiantmisega, vaid tunnetades organiseeritud ja sõnakuuleliku rahva võimu hakkavad näitama juba küüsi teisitiarvajatele. Nii oleme näinud igast usuliikumisest, mis kuidagi pinda võttis, alati lõppu veriste kokkupõrgete ja sõdade näol. Võtame siinkohal näited:

Kristuse õpetust kasutati kiriklike plutokraatide poolt teatavate sajandite jooksul ristisõdade organiseerimiseks muhameedlaste vastu. Hiljem — katoliikluse kõrgkonjunktuuri ajal asutatud inkviitsioon Kristuse nimel põletas ja piinas surnuks sadu tuhandeid inimesi. Lutheri reformistlik liikumine viis hauda sadu tuhandeid saksa talupoegi ja kutsus esile maailmas suurejoonelised hukkamised.

Muhameedlased Allahi nimel võtsid ette suurejoonelisi retki teiste maade vallutamiseks ja „uskmatute“ hävitamiseks ning orjastamiseks.

Nii on sündinud ka teiste usuliikumistega. Olles võimul püüavad nende juhid ikka selle liikumise kaudu saavutada majanduslikku profiiti.

SEDA kõike võib öelda inimsöö lähema mineviku kohta. Olevikus aga näeme, et rahva hariduse üldise tõusuga on ka usuliikumise laienemistungi kasutatud teisiti. Iga maa kodanlus on näinud väga hästi usu suuri võimeid rahva ohjeldamiseks, seepärast iga maa kodanlus on püüdnud valitsevat usku võtta oma protektoraadi ja hoolduse alla. Selleks on soodustatud usumeeste ühiskondlikku positsiooni ja elamisvõimalusi — lubatud soodsaid arenguvõimalusi ja rasvaseid kohti. Ainuke asi, mida usumeestelt nõuti, oli see: ärge tikkuge meie ilmaliku võimu vallutamisele meie tahte vastu ja hoidke rahvast meie võimule soodsas meelsuses. Mõistagi, et usumehed alati pole sellest kinni pidanud, vaid vahel ise hiilata tahtes on organiseerinud usuliikumise poliitiliseks parteiks ja seekaudu mõnel maal koguni maa valitsemise enda kätte haaranud. Aga ka sel juhul pole nad siiski oma partnerit, kodanlust, unustanud, vaid on osanud sellega luua kõige südamlikumad vahekorrad.

Enamasti siiski valitsev usk on aidanud kodanlust tema riigi valitsemises, nii möödunud kui ka käesoleva sajandi vältel. Nii on usuliikumine muutunud teatud ahelaks, millega laiemad massid seoti kokku kodanluse idealidega ja uinutati tööliskonda tema õiges missioonis — vabastada tööliskond kurnajaist ja eksploateeriajaist ning viia tööliskond ise valitsevaks klassiks.

TÖÖLISLIIKUMINE, eriti aga teadvustatud tööliikumine, on palju tunda saanud usuliikumise pidurdavat mõju. Usk, võttes tööliikumisel kindla toetaja ja viies tööliste vastaste leeri, on takistanud tööliskonda tema idealide saavutamisel. Pole veel nähtud, et usumehed asuksid streikivate tööliste poolele, vastuoksa, iga klassivõitluse akt neati põrgu põhja ja hoiatati usklikku töörahvast kaasa

minemast põrgusulastega. Poliitiliste võitluste aja-
järgus on usumehed hoiatanud masse kaasa mine-
mast teadlike töölisiikumise parteidega ja kutsu-
nud töölisi ühinema kodanliste parteidega ja neile
hääletama. Töölisiikumise tegelase mahalaskmine,
maalt väljasaatmine või vangistamine pole kunagi
liigutanud usumehe inimarmastuse tundeid — need
ei puutu usu alale.

Kui töölised korraldasid vastuhaku, siis selle
mahasurumist õnnistati kirikukellade helistamisega
ja vastavate kiidujutluste organiseerimisega. Kõik,
mis kuidagi ähvardas kodanluse põhialuseid ja
seega ka valitsevat usku, leidis hukkamõistu, ja
seda mõistetavalt põhjusil. Nii on usk esinenud
teadliku töölisiikumise pidurdajana — nii ühis-
kondlikus võitluses kui ka töölisiikumise kaadrite
lagundajana. Usk on olnud ja on töölisiikumise
vaenlane.

Oktoobrirevolutsioon on kõigi maade usumeeste
arvates, vahedest hoolimata, põrgusünnitus ja nee-
duse väärne. Kui saaks, siis usumehed kuulutaksid
püha sõja Oktoobrirevolutsiooni kandja maa vastu
koos muu maailma kodanlusega. Vastavaid aval-
dusi kuulsime mõne aasta eest isegi Rooma paavst-
ilt, kõnelemata veel mõne anglikani kiriku juhust jt.

Nii on usk kui seesugune alatil olnud töölisi-
ikumise ja sotsialismi teostamise vaenlane. Me
peame teda kohtlema kui vaenlast ja mitte iialgi
lubama laieneda ja suureneda ta mõju meie klassi-
kaaslaste hulgas.

NII, üldiselt, usu ja tööliskonna vahekorras-
te. Seepärast on tervitatav, kui tööliskond hakkab
organiseeruma usuvastase võitluse ümber, ja seda
eriorganisatsioonide kaudu. Selleks on loodud ENSV
piirides „Sõjakate usuvastaste liit“, mis on ühen-
duses kogu NSVL usuvastase liikumisega. Püüame
siis kaasa teha kogu seda võitlust, olles tiivistatud
teadmises, et usu vastu võitlemine on suur ja
tähtis ühiskondlik ülesanne ja mida varem saa-
dakse lahti usu köidikuist, seda jõudsam ja kiirem
on ka töölisiikumise võit klassivaenlaste üle.

Ametiühingute omaabi

TRÜKITÖÖLISED olid varemalt organiseerinud
omaabi küllatki laiale alusele. Kõigil teistel
ametiühinguil puudusid või olid vähesel määral
erikassad, mille summadest toetati puuduses ole-
vaid seltsimehi. Seda ei võimaldanud madal liik-
memaks ja organisatsiooniline nõrkus liikmete arvu
vähesuse näol. Uude olukorda üle minnes, kus
tööliskond võttis enda kätte riigi juhtimise Eesti-
maa Kommunistliku (bolševikkude) Partei kaudu,
kannab juba riigi valitsus hoolt tööliskonna hea-

olu eest ja paneb kehtima vajalised seadused, mil-
lede kaudu töölised saavad vastavat abi.

Ometigi ei tohiks panna rõhku vaid riigi poolt
antavaile summadele. Siin on suur sõna öelda ka
ametiühinguil tööliskonna toetamise alal. Sel kor-
ral ametiühingute summad oleksid lisaks riigi poolt
antavaile toetussummadele ja see kergendab suu-
rest hädasolijat.

Kui vaadelda Nõukogude Liidu sellekohast tööd,
siis võisime varemalt näha peaaegu igas keskses
ja käitises vastava erikassa olemasolu. Neisse kas-
sadesse tööliskond ei maksnud summasid — sum-
mad saadi ametiühingute ja riigi summadest. Vas-
tavaist kassadest anti laenu kui ka toetussummast.
Kuidas need kassad töötasid ja kui suures ulatu-
ses teostus tööliskonna abistamine, näeme viimati
„Trudis“ avaldatud andmeist. Seal selgub, et
1939. aastal anti töölisele laenu 1.805.000 rubla.
Toetusiks anti 335.000 rubla. Kui neile arvata juure
vabatahtlikul alusel liikmeskonnaga tegutsevate
kassade läbikäiku, siis on need summad vastavalt
510.000.000 rubla ja 46.000.000 rubla. Peale selle
ligemale 4.000.000 töölise ja teenijat said kasutada
lühiajalist laenu. Kõik need arvud tõendavad suurt
ja tõhusat tööd töölise omaabi korraldamisel Nõu-
kogude Liidus.

Kuna rahvastiku elatistandard on tõusnud, siis
pidi lõpetatama selline elamine vaid ametiühingute
ja riigi arvel. Tööliskond on küllalt tugevnenud, et
saaks omaabi summad hankida juba liikmeskon-
nalt. Seepärast, juunis 1940 üleliiduline ametiühin-
gute kesknõukogu (UAK) otsustas reorganiseerida
ümber senised kassad ja luua neist kassad vaba-
tahtliku liikmeskonnaga.

Loomulik, et mida rohkem kassal liikmeid, seda
tugevam ta on ja seda suuremaid summasid saab
ta kasutada ülesseatud sihtide tähtlemisel. Seepä-
rast ametiühinguil on esimeseks tähtsaks üles-
andeks kassa liikmeskonna arvu tõstmine ja sel-
leks agitatsiooni arendamine.

Meie, trükiteöölised, võime seepärast olla uhked,
et meie tööstusharus on juba harjutud säärase oma-
abi korraldamisega. Varemalt kuulusid kõik ameti-
ühinglased ühtlasi ka sellekohase kassa toetamise
alla, kuigi see oli vormilt teisiti seatud. Uuendu-
sena tuleks juure vaid laenu andmine sellest
kassast, seega osaliselt panga ülesannete täitmine.
Aga mõnedes kohtades, nagu Viljandis ja Võrus,
tehti meil ka sel alal tööd. Ei või öelda, et sää-
rane laenuandmine oleks raskusi toonud summade
korstnasse lendamisega. Kõik laenu saadi korra-
likult kätte. Mõistagi, et kogu selle töö juure kuu-
lub kindel kodukord ja kontroll, et ei tekiks ras-
kusi kassa valitsemisel. Kassat valitsetakse komi-
teede poolt.

Mis on dialektiline materialism?

Kommunismi õpetuse põhialuseks on dialektiline ja ajalooline materialism. Paljudel meist on veel üsna udune arusaamine, mida tuleb mõista dialektilise ja ajaloolise materialismi all. Seepärast, kommunismi õpetuse mõistmiseks tuleks meil omandada selgus materialismi põhiolemusest. Püüame siinkohal selleks kaasa aidata.

Dialektika on mõtlemise menetlus. Dialektiline menetlus seisab selles, et võetakse looduses ilmnevad nähtused, neid uurides ja selgust luues, koostatakse siis üldpilt toimuva nähtuse eeldusist, olemusest ja tulevikust. Võtame lihtsa tõe: kui inimesele ei anta vett, sureb ta janusse. Laiendades seda mõistet teise, kolmanda jne. inimese kohta, võib öelda, et see arusaamine kehtib ka kõigi teiste kohta. Järelikult: eksimata võib öelda kõigi inimeste kohta — kui nad vett ei saa, surevad nad janusse. Dialektiline vaatlusmenetlus erineb metafüüsikast. Metafüüsika uurib nähtusi, mis pole meile nähtavad, mida, sünnitab meie aju fantaasia ja võtab fantaasia tulemuse kui iseseisva nähtuse uurimisele. Me tegeleme aga vaid materiaalsete — aineliste — asjadega — kõik, mis on olemas meie ümber, on ka olemas. Seepärast, kui me asume dialektiliselt vaatlema materiaalseid nähtusi, siis nimetame seda dialektiliseks materialismiks. Siin pole mingit tegu ei „kõrgete asjade“ uurimisega, jumaluse põhiolemuse uurimisega jne. Nood kuuluvad juba meie aju sünnituse ossa ja on tingitud vaid inimaju eri teedel liikumisest.

Dialektilist menetlust võib veelgi laiendada. Mitte ainult looduse kindlaid nähtusi vaadeldes, vaid kasutades seda meetodit ka ühiskonna kujundamise selgitamiseks. Elemendid vaatluseks on siin sotsiaalsed kihitused, tootlus ja toodang, geograafiline asend jne. Ühiskonna uurimust dialektilisel alusel nimetatakse ajalooliseks materialismiks. Järelikult — dialektiline materialism muutub ajalooliseks materialismiks ühiskonna kujunemisprotsessi vaatlusel.

Kommunismi õpetuse tugevus ja elujõulisus seisabki selles, et ta on võtnud aluseks dialektilise vaatlusviisi ja midagi ei võeta metafüüsikast ning vabast fantaasiast. Igale sammule on antud kindel põhjendus, järgmine samm on tuletatud eelnenud sammust, ja nii võidakse luua üldpilt ka tuleviku kujunemise kohta. Näiteks: tahame teada, kuidas on võimalik teostada kommunismi ühest põhitingimusest — igähele antakse tema tarviduste järgi.

Et anda kõigile kaupa tema tarviduse järgi, selleks peab olema külluses vastavat kaupa. Ku-

nas on kaupa külluses? Siis, kui toodang on suurenenud. Kas saab toodangut suurendada? Saab — kui inimesed ja tehnika on selleks võimelised. Kas inimesed ja tehnika seda võimaldavad? Võimaldavad — näited stahhaanovlasist Nõukogude Liidus tõendavad seda võimalust. Järelikult: kui tahetakse kommunismi teostada, tuleb meil kõigil asuda stahhaanovlaste töömenetlusviisile, sellega kiirendame kommunismi tulekut.

Nii võib dialektiliselt lahendada ka teisi küsimusi.

Dialektika on tuletatud kreekakeelsest sõnast — dialego — mis tähendab jutujamist, vaidlust. Vanas ajaloos korraldati vaidlusi tõe leidmiseks. Tõde saadi kätte, kui vaidluse korras purustati vastuväited ja väidete vastuoksusest leiti tõde. Selline vaatlusviis laiendati hiljem loodusnähtuste seletamiseks. Dialektika ei tähenda veel absoluutset ja muutumatut otsust — nagu kogu loodus on liikuv ja muutuv. Dialektika vaid selgitab, et looduses esinevad nähtused on tuletatud looduses üksikute nähtuste vahel valitsevast vastuoksusest ja üksteise mõjutamisest. Võtame kas või selle näite: kliima võib järsult muutuda, kui vägivaldselt raiume maha metsad. Niiskus kaob ja tulemuseks on kliima kuivenemine ning kõrvestumine. Pange männid kasvama segametsa — kuusk ja kask kannatavad selle all, nad ei oma seevõrd elujõulisust kui igasuguses maas kasvav mänd. Kasvav mänd varjab teised puuliigid ja lõpuks suretab need oma varju.

Filosoof Hegel kasutas dialektilist mõtlemisviisi. Aga ta kasutas seda kõigi olemasolevate kui ka olematute nähtuste selgitamiseks, võttes sageli fantaasia vilja püsiva tõena vaatluse alla. Marxi teene on see, et ta võttis Hegeli dialektilisest menetlusest tuuma — ratsionaalsuse tuuma — eemaldades kõik ideaalitseva koore. Kui Hegel ütles, et inimese ajus kujunenud mõte omab kindla olemuse, siis Marx väitis: ideaalne on mulle vaid materiaalne, mis istutatud inimese ajju ja seal vastavalt muudetud.

Karakteriseerime veidi dialektilist meetodit:

a) ükski loodusnähtus pole omaette lõplik kuju, vaid on suhetes teistega ja oleneb täieliselt teiste kaasnähtuste mõjutusest ning muutumisest;

b) looduses valitseb alati muutus ja liikumine ning uuenumine. Sellest järeldub, et mis praegu tundub kindel ja muutmatu, võib siiski häübuda ja aset anda pealekasvavale uuele ja alles nõrgale ilmutusele;

c) ei teostu harmoonilist ja pidevat muutust. Loodusenähtused muudavad omadusi hüppeliselt. Näiteks: vesi omandab täieliselt teise kuju ja omadused ning mõju, muutudes jääks või auruks teatava kraadini külmendamise või kuumendamise tagajärjel;

d) igas üksikus nähtuses leiame võitlust, vastuolu. Selles nähtuses võidab elulisem, jõudsam. Nähtuses esinevad vastuolud põhjustavad nähtuse muutust, uue kuju loomist.

Paljud on vaadelnud ajalugu, nagu mingit inimese „igavese õigluse“ võidulepääsu, mis on tingitud inimese seesmisest eetikast ja tungist. Tegelikult dialektiliselt võttes on tegemist sootuks materiaalsemate asjadega. Ühiskonna areng on sündinud seevõrd, kuivõrd ümbritsev tehnika ja ühiskondlikud tingimused seda lubasid.

Orjapidamine sellel kujul, nagu me nägime alles mõned sajandid tagasi, oleks praeguse tehnika juures täiesti mõttetu. See viiks vaid segadusse tootlevad jõud majanduses.

Kui tsariajal nõuti kodanlist vabariiki, siis oli see nõue samm edasi tsarismiga võrreldes. Kui aga meie nõuaksime seda Nõukogude süsteemis, siis oleks see ajalooline tagasisamm. Seepärast on ta mõttetu.

Järelikult: pole olemas igavesi tödesid. Müüt „pühast eraomandusest“ oli luuletatud vaid teatava astme ühiskonna liikmete kaitseks. Kõik muutub olude kohaselt ja edu nõudes. Kapitalistlik kord asendatakse sotsialistlikuga, nagu feodaalne kord asendati kapitalistlikuga.

Niipalju siis dialektilisest materialismist. See kaudu loome pildi kommunismi elujõulisusest, selle tugevusest ja teede rajamisest tuleviku ehitamiseks.

Teine kord peatume dialektika kasutamise juures tööliikumise arengus ja vaatleme dialektika abil tuletatud ülesandeid.

Õpilased enne ... ja nüüd ...

Enne õpilasi ekspluateeriti trükitööstuses, eriti väiksemis ja keskmisis, peremeeste poolt 100% liselt. Nii õppima hakates kui ka õppimist lõpetades. Alguses kasutati õpilast pannide viimiseks, masina pesemiseks, ruumide kütmiseks ja koristamiseks, tina valamiseks, puude lõhkumiseks ja igasuguseks tööks. Kui ta juba tööd tegema hakkas, siis katsuti tema tõttu vanemaid töölisi eemale tõrjuda, kuna õppinud töölise palgaga sai pidada kaks õpilast, mis jälle oli peremehele kasuks. Õpilases nägi töölise oma kurjemat vaenlast, kes katsus ta leiba ära võtta. Õppeaja lõppedes makseti talle

niikaua õpilase palka, kui „saksad“ arvasid heaks õppinud töölise eksamid korraldada. Tihti venisid need aasta(id). Mõned trükikojad ei olnud suutelised isegi õpilasest õppinud töölist õpetama, kuna nad pidasid neid kasusaamise mõttes. Ka jättis soovida meistrite ja teiste käitumine õpilastega, keda koheldi kui klass alamaid ja kellele valati kogu pahameel ja viha. Toome siinjuures paar näidet õpilase olust: „Librises“ näiteks õpilased valasid tina, koristasid ruume, tõid puud, viisid pakke ja tegid igasuguseid muid töid. Nii õppis seal õpilane 7 aastat tiigelpressis (töötas)! Heisler pidas õpilasi palgata seni, kui need tööd tegema hakkasid, nagu ta ise nimetas! Õppelepingust „hiiliti“ mööda, võeti jooksupoisi või abitöölise nime all ja makseti õpilase tasu. Tööd tuli teha aga jooksupoisi, abitöölise ja õpilase eest. Säärane õpilaste pidamine ei kasvatanud meil häid ja tublisid töömehi, mis on kahjuks kogu tööliiskonnale, tööle ja trükikojale.

Nüüd, kus meil tööd jätkub kõigile ja vallandamise ohtu ei ole, peaksid säärased nähtused kaduma. Nüüd teab iga vanem töölise, et mida rütem ja paremini ta nooremale töö selgeks õpetab, seda tugevamaks muutub meie ühiskond, kes rikastub ühe noorema ja energilisema jõuga, mis võimaldab tal vanaduspäevi muretult ja lähedalt veeta, sest mida rikkam on meie ühiskond, seda rikkamad oleme ise. Nüüd õpetage oma teadmised ja kogemused nooremale, kellelt kandub see ikka edasi. Õpilased.

Trükitöölised tahavad sportida

Osa meie sportlasest trükitöölisi on koondunud teiste Tallinnas asuvate spordiseltside juure. Osa aga töötab kaasa osakonna spordiringis. Ometigi on trükitöölisist sportlaste ring veel väike, haاراتes vaid üksikuid inimesi. Oleks vajaline selle laienemine nii, et kehakultuuri arendamise mõte haaraks laia trükitööliskonda. See on tõsi, et praegu tuntakse kitsikust vajaliste spordiruumide saamiseks. Kõik võimlusaalid on kinni juba varem kinnipaneku korras ja suudavad osaliselt täita seniste spordiseltside nõudeid. Kui nüüd trükitööliskond tahaks saada kas võimluseks või mängudeks võimlusaali, siis osutub selle saamine võimatuks. Vastavaii juhtivaii kohtadel peaks olema selge, et nende tegevuskavasse tuleb võtta spordihoonete võrgu väljaarendamine. Alles kehakultuurihoonete võrgu laiendamise saavutatakse siht kogu rahvas kaasa kehakultuuri töösse.

Trükitööliste Ametiühingu juhtkond peab selle küsimuse võtma käsile ja juhtima vastavate asutuste tähelepanu meie kehakultuuri alal valitsevale ruumide kitsikusele, nõudes, et see küsimus lahendatakse vastava kavakindla ehitamise korras.

Tihe kontakt – ametiühingute edu tegur

1.

Ametiühingud on kõige suuremad massiorganisatsioonid meie sotsialistlikul kodumaal. Meie ametiühingud pole kunagi olnud väljaspool ühiskondlikku võitlust, tegutsedes vaid olude ja olemasolevate kaardrite kohaselt. Neisse koondus klassiteadliku tööliskonna kõrval ka muu apoliitiline tööliskond. Ühiskondlik poliitiline võitlus on alati ulatunud ka ametiühingusse. Nii, näiteks, 1. detsembri ajal suleti koos Kommunistliku Parteiga enamjagu ametiühinguid, kui aktiivseid võitlejaid tööliskonna vabastamise eest kapitalismi ikke alt. Nii, poliitiliste parteide tegevuse keeluga ja üldise reaktsiooni laienemisega Pätsi diktatuuri ajal võeti vägivaldselt üle ametiühingulise liikumise keskus. Ka hiljem, poliitilise võitluse teravnemise ajal, ametiühingute tegelased sattusid tagakiusamise alla, nende organisatsioonid suleti või võeti üle politsei-võimude poolt jne. Sellises olukorras kestis ametiühingulise liikumise areng kuni 21. juunini.

2.

Vastavalt 21. juuni ajaloolisele pöördele, ametiühingute tegevus muutus järsult. Kui varemalt ametiühingud koos tööliikumisega võitlesid suurkapitali ja Pätsi dünastia ikke alt vabastamise eest, siis nüüdsest peale muutusid nad valitseva võimu kaasosalisiks, tähtsamaks jõuks tööliskonna diktatuuri teostamise alal. Streikide ülesandeks ja lõppsihiks kapitalismi ajal — kirjutas Lenin — oli riigiparaadi hävitamine ja riigi valitsuse kukutamine. Praeguses olukorras iga tööliskonna väljastumine on juhitud vaid proletarise riigi ja valitsuse kindlustamiseks. Nii ametiühingud on raketatud riigivalitsemise kindlustamise tööle, toetades seda igal alal.

Ametiühinguil on sama lõppülesanne mis parteilgi — ehitada üles kommunistlik ühiskond. Seepärast on arusaadav, et ametiühingud võtavad aktiivselt osa kõigist nõukogude valitsuse ettevõtteist. Nad on huvitatud nõukogude süsteemi kindlustamisest, kuna sellest oleneb kultuurilise ja majandusliku jõukuse tõstmine.

Ametiühingud, vaadeldes neid proletariaadi diktatuuri positsioonidelt, viibivad partei ja valitsuse vahel. „Kui pole vundamenti nagu ametiühingud, siis pole võimalik teostada ka diktatuuri“ — ütles Lenin. Ametiühingud loovad sideme laiade tööliskonna masside vahel, veenavad neid peetavas võitluses. Teisest küljest — ametiühingud on ammutamatuks reservvaariks riigivõimu kujundamisel. See on ametiühingute ülesanne üleminekul kapitalismilt kommunismile. Sellest kõigest tuleneb ametiühingute taktika ja meetod töös.

3.

Ametiühingud on loodud vabatahtliku koondumise põhimõttel kõige laiemal demokraatlikul alusel. Peameesed töös on — veendumise meetod. Seltsimees Stalin nimetab sellised meetodid töös — nagu selgitus, massiline propagand, initsiatiivi ja enesealgatuse ergutamine, juhtivate organite valimine jne. — puht ametiühinguliseks meetoditeks masside veenmiseks ja juhtimiseks.

Seepärast on tihe side partei ja ametiühingute vahel. Partei jõust oleneb ka nende tegutsemise julgus ja tegevuse ulatus. Kui partei muudab riiklike valitsemise vorme ja menetlust, siis ametiühingud korraldavad end vastavalt ümber, võttes abiks partei direktiivid, aga samal ajal ka rammudes juhendeid kogu küsimuste kompleksist, mille eest peavad võitlema nõukogude rahvastikud.

Partei 18. koosolekul oli seltsimees Stalin seadnud ülesandeks — lähema 10—15 aasta jooksul ületada teiste kapitalistlike maade toodangu normid, toodelda niipalju produkte, et võiks praktiliselt üle minna sotsialismilt kommunismi teostamisele. Sellepärast on praegu juhitud kõik jõud selleks, et toodangut tõsta võimalikult kõrgele, et kiiremlt saavutada seatud sihid. Selle töö korraldamises, masside töövõime ja töötahte tõstmises on kaaluv sõna ametiühinguil — neil on selleks suur tegevusväli.

4.

Proletariaadi diktatuuri teostamisel on seega ametiühingud tõstetud tööliskonna juhtivaks peaksiorganisatsiooniks. Nemas on kommunismi kooliks, ütles seltsimees Stalin. Nad annavad oma paremaid jõude valitsemise teostamiseks. On ühenduslülis mahajäänud tööliskonna hulkade ja tööliseelväe vahel. Ametiühingud järjekindlalt veenavad laiu hulki partei poolt antud loosungite läbiviimiseks. Kui peaks ametiühingu ja partei vahel tekkinud häireid, ülesannete edasiandmine oleks tõkestatud, siis kujuneks see asjaolu suureks katastroofiks sotsialistliku töö edasiviimisele. Seda peavad teadma kõik ametiühinglased ja ametiühingu tööjuhtid. Mõistagi, et sel alusel valvab ametiühingute arengu eest, on abiks juhiste andmisele ja näitab vigadele, mis ametiühingulises elus tekitavad. Samal ajal aga aitab ta ametiühinguid nende hädaades. 1937. aastal ametiühingud Nõukogude Liidus olid oma tegevuses läinud alusele, mis ähvardas neid lahutada laiematest massidest. Seda eeskätt ametnike suurte saatide pidamisega ja tööliskonna enesealgatuse ning aktiivsuse üinutamisega. Partei juhtis sellele hädaohule Nõukogude Liidu ametiühingute kesknõukogu tähelepanu ja vii-

mase koosolek mais 1937. aastal korraldas ümber ametiühingute töö. Seati ülesandeks laiade hulkade rakendamine ametiühingulisele tööle.

Käitiste komiteede juures olid asutatud nõukogud ja komisjonid sotsiaalkindlustuse, tööpalgaj ja töökaitse, elamukultuuri ja masside kultuuriliseks tööks. Need asutati kui uued vormid, mille kaudu ametiühingute liikmed pidid leidma rakendamist töösse. Kuigi kõik need korraldused tehti teatavaks ja seekaudu oli võimalik aktiveerida ligemale 7.000.000 ametiühinglast, ometigi polnud paljudes kohtades need korraldused viidud läbi täies suuruses ja paljudes paikades massid jäid aktiveerimata. Lähtudes sellest Kesknõukogu asus veelgi energilisemale rünnakule masside tagasihoidlikkuse vastu ja leidis, et olemasolevad ametnike kaadrid on liig laiaks paisutatud. Selgus, et palgalise kaadri pidamiseks ei kulunud mitte üksi ametiühinglaste liikmemaksude summad, vaid võeti appi ka riigi poolt kultuurilise olukorra parandamiseks antavad toetused. Seepärast Kesknõukogu 10. pleenum otsustas vähendada ametnike staate ligi 75 võrra. Seda ka teostati ja töötulemused osutusid hiilgavaks. Igal pool ilmnis aktiivsuse tõus.

5.

Seega ametiühingute töö ehitati ümber aktiivse laia ametiühinglaskonna osavõtu näol. Need ametiühinglased rakendati kohtadel komisjonide töösse, mida juba ülalpool loetlesime. Alaliste komisjonide kõrval tuleb luua ka ajalised komisjonid ühe või

teise küsimuse ettevalmistamiseks. Nende ajutiste komisjonide tegevust juhivad käitiskomiteede esindajad. Et ametiühinglaskond oleks vajalisel määral aktiveeritud, selleks peeti paremaks ametiühinglaste gruppide loomist, nii et igas grupis polks mitte üle 20 tööliste. Seekaudu on kontakt veelgi tihedamaks muudetud vastava funktsionääri rakendamise kaudu grupi juhtimise töösse.

Reform tabas ka keskseid organeid. Juhatuste asemel otsustati luua komisjonid spetsiaalküsimuste lahendamiseks, nagu organisatsioonilise-massilise töö, töö- ja palgakaitse, sotsiaalkindlustuse, kultuurmassilise ja elamukultuuri komisjonid. Kõik need komisjonid oma tegevuses leiaksid rakendamist vastava tööharu ametiühingu kinnituse järele. Sellest on ka meil näha ette kohalike tööharu ametiühingute kadu. Jääksid vaid käitiste ametiühingulised komiteed, tööharulised kohalikud komisjonid ja vastava tööharu üleriigiline ametiühing.

6.

Nii, üldiselt, on meie ametiühingute tuleviku perspektiivid. Me oleme harjunud vanaga, aga tuleb ümber muuta kõik senine alus. Tuleb mõista, et ametiühingute osa on nüüdsest peale sootuks teine kui see oli kapitalistlikus ühiskonnas ja aja jooksul külge harjunud rutiin ei pea mitte paika, vaid võib ainult saada tõkestajaks edaspidises töös. Ametiühingud peavad teostama seda, mida vajab kogu töölistkond — kommunistlikku ühiskonda.

19. sajandi kolm suurt leiutist

Materjalismil tuleb võtta alati uus ilme iga uue leidusega loodusteaduse alal — kirjutas omal ajal Engels. Eriti hindas Engels kolme suurt avastust 19. sajandil, mis aitasid süvendada dialektilis-materialistlikku maailmavaadet.

1.

Looduse uurimisel õpetlased olid sunnitud igat liiki nähtusi vaatlema iseseisvalt ja omaette. Selline meetod aga viis niikaugele, et loodust ei vaadeldud kui tervikut, vaid kui eri riikidesse jagunevat — loomastik, taimestik, mineraalid jne. Iga riik pidi olema piiritletud ja muutmatute piiridega. Sellest tulenes metafüüsiline vaade, mille tsentrumiks oli looduse absoluutse muutmatuse õpetus. Kuna see meetod ei lahendanud vastust — kes oli siis kogu säärase ulatusliku töö algataja, siis pöördui Jumala poole. Jumal andis esialgse tõuke planeetidele, et nad pöörleksid päikese ümber — ütles Newton. Metafüüsiline maailmavaade suretas edaspidise mõtlemise põhjuste üle ja kuidas esile

vaid areneva pappide kultuse — kõik olevat jumala loodud ja elama pandud.

2.

Selline kivinenud vaade loodusele ei saanud paika pidada. Juba 1755. a. filosoof Immanuel Kant avaldas kahtlust planeetide liikluse ja ehituse kohta, leides planeetide süsteemis teatavat ühtlust. Oma arutluses Kant leidis, et esialgne maailm koosnes udukogust. See udukogu, olles äärmiselt hõre, kuid samal ajal alludes ka ülemaailmisele külgetõmbejõule, samal ajal kui gaas omades tõukejõudu, nende jõudude juures omandas ringleva suuna. Keskpunkt, aga samuti ka äärmised jaod, tihenedes moodustasid päikese ja planeetid. Nii lahendas Kant päikese süsteemi mõtte, leides aines endas vastuolud külge- ja äratõukejõudude näol. See andis aluse looduse uurimisele arengu kaudu. Inglased-keemikud ja prantslane Lavuasier hävitasid n.n. flogistoni teooria keemilistest ühendustest. Dalton eritles igat elementi aatomite arvu

järgi. Aatomid on aga kõik ühesugused. Üks element erineb teisest vaid aatomite arvu sisaldavuse järgi. Saksa keemikul Veleril õnnestuski selle põhjal saavutada anorgaanilistest ainetest orgaaniline aine. Arengu idee kandus seega ka elavaile olendele. Kõik see siiski ei aidanud veel murda metafüüsikute suurt võimu loodusteaduses, kuni 19. sajandil avastati uusi nähtusi, millest allpool on juttu.

3.

1838/39. aastal tehti kindlaks, et taimed moodustuvad erilistest rakukestest. See andis aluse rakukeste teooriale. Tehti kindlaks, et taimede kui ka loomade rakud on ühtlased. Selle alusel moodustab rakuke küll omaette olevuse, kuid samal ajal on ta sõltuv ja suhtes kogu keha moodustava rakukeste kogust. Kuna see kogu võib omandada ühes või teises sihis erinevust, siis vastavalt sellele arenevad või muutuvad rakukesed kogu teenimiseks. Esialgsed arvamised ja vaated keha vaadelda kui rakukeste summat, pidi ära jätama. Asemele astus iseseisvate rakukeste vaatlemine suhtes kogu keha omadustega. Rakukeste teooria areng andis hiigla tõuke bioloogiale ja arstiteadusele. Rakukeste õpetus on õpetus tänapäeva arstiteaduse alustest.

5.

1842.—1845. aastal saksa õpetlane Mayer avastas energia muutumise. Jälgides mitme keha omadusi leidis ta energia ümberkujunemise mitmeliigiliseks, mis näiliselt pole omavahel seotud. Ta tõestas, et energia omandab vaid teise kuju ja liikumise. Energia ei kao, vaid omandab teissuguse kuju — see oli Mayeri uurimuste lõpptulemus. Nii saabus energia säilitamise seadus. Nii võidi seletada, mis põhjustas ühe nähtuse tekkimise teise nähtuse samaaegse kadumisega. Sellest vaatest lähtudes pole mingit sooja eraldumist metalli uurimisel. Lihtsalt, mehhaaniline liikumine moonduv sooja liikumiseks, ja see ülemnek pole piiratud, vaid võib kesta kui palju tahes. Engells loeb, et Mayeri avastus hajutab sootuks igasuguse ettekujutuse Loovast vaimust.

5.

1859. aastal Darwin kirjutas arengu teooria. See raamat omandas peadpööritava edu. Tõsi, Darwin oskas selles raamatus vastata kõigile neile kahtlustajatele, kes puurisid loodusteadlasi. Darwin toetus oma uurimustel mitmesuguste eriliikide — lindude ja taimede — väljaarendamisele vastava ala spetside poolt, kusjuures uued liigid ei olnud kuidagi ühtlased katseteks võetud liikidega. Darwini järgi looduses kehtib valiku seadus. Mida loodus tahab säilitada, seda ta jätab, ja muu sureb välja. Nagu seda teevad linnuaretajad kui

ka taimeteadlased. Uue omadusega lind või taim annab oma omaduse pärandusena edasi. Darwini suutis vastata uute liikide tekkimise põhjustele, aga samal ajal ka liikide täiuslikkusele. Sellega ühes on alus pandud orgaanilisele looduse dialektilisele vaatlemisele. Darwin eksis vaid selles, et ta arengu teooriat võrdles evolutsiooni teooria alusel. Tegelikult aga — nagu Marx ja Engels näitasid — on tegemist looduses hüpetega. Olevused võtavad sootuks uue kuju ja ilme, mis tugevalt erineb eelnenud olevustest ja liikidest. Darwini teooria oli seevõrd suur ja tähtis, et kirikumehed nägid selle juba oma kadu. Sellest on tingitud kirikumeeeste äge vastuseis darvinismile. Aga teadlased jätkavad edasi — Mičurin Nõukogude Liidus on taimekasvatuse alal saavutatud sellised tulemused, mis varjavad kõik eelnenud, on asetanud täiesti uue kujuga ja omadustega varustatud taimeliigid, tõestades liikide valiku teooriat.

6.

Sellel kõval baasil areneb kogu meie teadus Nõukogude Liidus. Sellel baasil areneb ühiskondliku võitluse areng, mis on läbi töötatud ja süstematiseeritud meie poliitiliste juhtide poolt. Ja see pärast on meil võitlus ka edukas — ta on reaalne, ta on põhjendatud loodusseadusega.

Sotsiaalkorraldusi

Puhkepäeviti ärid lahti

Tööliskonnale vastutulekuks rahvakomissaride nõukogu otsustas äride avaolekut laiendada ka puhkepäevadele, andes ärides töötajatele puhkepäevaks esmaspäeva. Viimati nimetatud päeval on ärid kinni. Kuna äripäeviti töölisil jäi väga vähe aega üle ostudeks, siis uus korraldus võimaldab töölisel oma oste teostada päeval, mil ta on tööst vaba.

Uute eluhoonete ehitamine

Tallinnas on käimas kibe elukorterite ehitamine suuremate ja vähemate majade ehitamise käudu. Seda teostatakse nii Lasnamäel kui ka Koplis. Juba on valminud rida uusi elamuid ja lähemal ajal valmib uusi. Nii teostatakse tegelikult seatud elamute ehitamise kava, nagu seda nägi ette omal ajal rahvakomissaride nõukogu plaan. Ehitamist teostatakse nii korteriomaniiku poolt sissepandud summadega kui ka puht riikliku laenuga.

Nagu valminud kahekorterite-elamute vaatlemisest selgub, on uued elamud ehitatud otstarbekohaselt ja näivad usna mugavad.

NSVL liiduvabariigid

Liiduvabariik on üheõiguslik liige liiduriigis NSVL-s, mis tekkis suveräänsete (riiklikult iseseisvate) nõukogude sotsialistlike vabariikide vabatahtliku ühinemise tulemusel. Kogu võim liiduvabariigis, nagu ka NSVL-s tervikuna, kuulub maa ja linna töötajatele ja töötajate saadikute nõukogude näol.

Nõukogude liiduvabariikide tekkimise ja olemasolu aluseks on suure Oktoobri sotsialistliku revolutsiooni võit 1917. a. ja töölistkassi diktatuuri jõustumine. Oktoobrirevolutsioon mitte ainult ei hävitanud rahvuslikku rõhumist, vaid ühendas nõukogude rahvad ühiseks vennalikuks perekaks.

24. jaanuaril 1918. a. võitis III Üleliiduline nõukogude kongress vastu „Töötava ja eksploateeritava rahva õiguste deklaratsiooni“, mis oli kirjutatud Lenini ja Stalini poolt. Selles deklaratsioonis märgiti, et kogu võim keskuses ja kohtadel kuulub Nõukogudele ja et „Nõukogude Vene Vabariik rajatakse vabade rahvuste vaba liidu alusel kui nõukogude rahvuslike vabariikide föderatsioon“.

Aastail 1918—1922 nõukogude vabariigid, eelledes iseseisvalt, olid ühendatud sõjaliste ja vastastikuse majandusliku abistamise kokkulepetega, jne. 192. a. lõpul väljendasid vabariigid soovi ühinemiseks üheks liiduvabariigiks.

30. detsembril 1922. a. toimus Moskvas NSV Liidu Nõukogude I kongress. Kongress võttis seltsimees Stalini ettepanekul vastu otsuse nõukogude vabariikide ühendamiseks ühte liiduriiki — Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liitu.

NSV Liidu koosseisu astusid 1922. a. neli liiduvabariiki: Vene Nõukogude Föderatiivne Sotsialistlik Vabariik (VNFSV), Ukraina NSV, Valge-Vene NSV ja Taga-Kaukaasia Nõukogude Föderatiivne Sotsialistlik Vabariik.

1924. a. moodustasid Kesk-Aasias Turkmeeni ja Uzbeki liiduvabariigid, mis 1925. a. astusid NSV Liitu. Siis modoustati Uzbeki NSV territooriumil Tadžihiki autonoomne vabariik, mis 1929. a. eraldas Uzbeki NSV-i piiridest ja astus NSV Liitu üheõigusliku liiduvabariigina.

NSVL uue Konstitutsiooni alusel likvideeriti Taga-Kaukaasia nõukogude föderatsioon ja temasse kuulunud Aзербaidžani NSV, Gruusia NSV ja Armeenia NSV muudeti nõukogude sotsialistlikeks liiduvabariikideks. Liiduvabariikideks kujundati ka Kazahhi ja Kirgiisi autonoomsed nõukogude sotsialistlikud

vabariigid, mis seni kuulusid VNFS Vabariigi koosseisu.

Möödunud aastal poola panide ikke alt vabastatud Lääne-Ukraina ja Lääne-Valge-Vene rahvad ühendati nende soovil ukraina ja valge-vene rahvastega Ukraina ja Valge-Vene liiduvabariikidesse.

Märtsis 1940. a. ühendati Karjala autonoomse vabariigiga NSV Liiduga liidetud soome piirkonnad. Sajandeid verehõimlusega seotud karjala-soome rahvas ühendati Karjala-Soome liiduvabariigiks nõukogude printsibi alusel, mis annab igale rahvusele vaba arenemisvõimaluse.

Pärast Rumeenia poolt okupeeritud Bessaraabia uuesti liitmist Nõukogude Liiduga, võttis NSVL Ülemnõukoju moldaavia ühiskondlike organisatsioonide palvel vastu otsuse, mille järgi Bessaraabia moldaavia rahvastik ühendati Moldaavia autonoomse vabariigiga Moldaavia nõukogude sotsialistlikuks liiduvabariigiks. Samal ajal võttis NSVL Ülemnõukogu NSV Liidu koosseisu ka nende esindajate palvel Leedu, Läti ja Eesti nõukogude sotsialistlikud vabariigid.

Präegu on NSVL-s ühendatud 16 liiduvabariiki. Koigil NSVL-u kuuluvail liiduvabariikidel on ühesugused õigused. Liiduvabariikide üheõiguslust tagab NSVL Konstitutsioon ja see on kirja pandud liiduvabariikide konstitutsioonides. Vabariikide konstitutsioonid on koostatud täielikus kooskõlas NSVL Konstitutsiooniga, kuid arvesse võttes iga liiduvabariigi iseäraldusi.

Väga tihti asustab liiduvabariigi territooriumi teisest rahvusest kompaktnel mass, mis kujutab endast vähemusrahvast selle rahvuse suhtes, kelle nime kannab liiduvabariik. Näiteks elavad Gruusia NSVL-s tihedate massidena abhaasid, adžarid, ossetiinid. Sellistel juhtudel moodustatakse vähemusrahvusega asustatud territooriumil autonoomne vabariik, autonoomne oblast või rahvuslik piirkond, olenedes rahvastiku arvust ja rahvuslikust arengust.

Gruusia NSV-s on olemas Abhaasia ja Adžari autonoomsed vabariigid ja Lõuna-Ossetini autonoomne oblast. VNFSV-s on olemas 10 autonoomset nõukogude sotsialistlikku vabariiki: Tatari, Baškiiri, Dagestani, Burjat-Mongoli, jt., 6 autonoomset oblastit ja 10 rahvuslikku piirkonda.

Meie organisatsioonidest

Tallinnast

Ametiühingute esindajad

pidasid 25. oktoobril ülelinnalise koosoleku, mille tuli arutusele mitmesuguste Tallinna trükikodadesse puutuvate küsimuste lahendamise. Peeti läbirääkimisi oktoobripidustuste ettevalmistuse üle väikekätistes, samuti ka töövõistluse jne. küsimuste üle.

Võeti vastu resolutsioon, mis püütakse rakendada käitiste kohta ja mis sisaldab järgmisi nõudeid:

1) Iga käitises töötaja annab oktoobrikuu palgast 2% Viktor Kingissepa mälestusmärgi fondi heaks;

2) Igasse käitisesse luuakse „Kommunisti“ tellimiste vastuvõtja ja samuti nimetatud ajalehele kirjasaatja.

Peale selle arutati usuvastase ringi loomist trükitehase hulgas, milleks eeltööd juba tehtud.

Lõpuks lahendati veel terve rida nõutavate statistiliste andmete täitmise küsimusi.

Komiteede ruumide küsimus

Mõnes väiksemas käitises teeb muret komiteede ruumide saamine kui ka punase nurga asutamine. Kuna agra vajaline on sellise nurga asutamine, siis selleks võib hästi kasutada käitise kontoriruumi, mis vajalikel määradel tuleb ümber korraldada. Sellega saavutatakse kokkuhoidu ja samal ajal oleks lahendatud ka punase nurga küsimus. Väikekätised peavad hoolt kandma selle eest, et nende puhus ja kord oleks viidud tarvilisele kõrgusele. Pole raske hakkama saada ka seinalehega — selleks peaks käitises töötajate hulgas inimesi leiduma.

Kuidas tulevad välja väikekätised

Teatavasti toimub Tallinnas 7. novembril töötajate üldine demonstratsioonrongkäik. Käitised tulevad välja oma lippudega, kogunedes rajoonide viisi. Kuna väikekätistel pole võimalik muretseda lippu, samuti nende töötajate arv on liig väike rongkäigu moodustamiseks, siis selleks on parimaks lahenduseks ametiühingu lipu alla kogunemine. Tallinna ametiühing annab aegsasti teada kogumise kohta ja väikekätised võivad seekaudu ühte koonduda ja ametiühingu lipu all koguneda kõigi teiste rongkäigust osavõtjate juure.

Komnoorte pidu

9. okt. s. a. asutati Trükitehase Ametiühingu Tall. osakonna juure komnoorte rakuke. Avamis-koosolekust võttis osa 20 noort, kes kõik astusid komnoorte rakukese liikmeks. Hoogsa avasõnaga avas koosoleku rakukese organiseerija sms R. Rassa.

Rakukese sekretäriks valiti ühel häälel sms Silvia Pähkel. Büroo liikmeiks valiti sms Vilma Reigam, Anne Ergla ja Alfred Tilling.

Büroo jagas omavahel ametid: laekuriks ja kirjatoimetajaks sms Vilma Reigam, seinalehe toimetajaks Anne Ergla ja sms Alfred Tilling.

Komnoored korraldasid 27. okt. s. a. J. Tompi klubi ruumes omal algatusel avapeo. Peost võttis osa üle 600 külalise. Pidu andis komnoortele 320 kr. ülejääki. Peo heaks kordaminekuks näitasid erilist aktiivsust sms Silvia Pähkel, sms Vilma Reigam ja sms Raimund Rassa, mille eest suur tänu. Raha kasutavad komnoored vene keele õppimiseks, punase nurga kaunistamiseks ja õpperaamatute muretsemiseks.

Komnoorte koosolekud on igal kesknädalal algusega kell 18 „Trükitehase Klubi“ ruumes, Pärnu mnt. 17—2. Soovime näha kõiki ametinööri rakukese liikmeina.

Sidetöölised omaette ametiühingusse

Nagu teatab ENSV Sidetöölise Ametiühing, tuleb kõik Trükitehase Ametiühingu alla koondunud sidetöölised (ekspediitorid jne.) üle viia uude ametiühingusse.

Sportlased olid koos

Trükitehase sidetöölised pidasid kinnise koosviibimise 19. oktoobril klubi ruumes, Pärnu mnt. 7. Sel koosviibimisel, mis möödus hubases ja seltsimehelikus õhkkonnas, jagati välja auhinnad paremaid saavutusi näidanud sportlasile-trükitehasele.

Trükitehase Klubi

Pärnu mnt. 17 asutatakse trükitehase klubi, mille korraldamise on võtnud endale vastav toimikond. See toimikond koostati väikekätiste esindajate koosolekul ja koondab endasse peaaegu kõik vähemad käitised. Toimikond arendab kultuuritööd Tallinna piirides, luues trükitehasele mugava kooskõlmise kohta kui ka sisustades nende vabu tunde.

Asjaajamine sünnib edaspidi EAK majas, Võidu väljak 7.

Ruumide sisustamiseks

otsustas Trükitöölise Tallinna Komitee määrata 3.500 krooni krediiti. Selle summa hulgas on ka toetused ametiühingulistele komiteedele Tallinnas.

Maksude kord

Teatavasti on Tallinnas terve rida suurtrükikodasid, mis omavad üle 100 töölise. Keskkomitee otsusel need käitised moodustavad omaette ametiühingulised komiteed. Kuna seekaudu hakkavad nad ise valitsema oma kassasid, siis tuleb neile luua iseseisev raamatupidamine ja kartoteek. Alates 1. oktoobrist on kassad lahutatud ja käitise ametiühingul tuleb vaid 40% markide hinnast tasuda markide müüjale Trükitöölise Ametiühingu osakonnale/linnakomiteele. Linnakomitee saab sellest summast 10%, kuna ülejäänud raha läheb 20% EAK liikmemaksuks ja Keskkomiteele.

Iga töölise liikmekaardi tagaküljele kleebitakse vastav liikmemaksu suurusega mark, kuna margi konts läheb käitiste juures asuvale kontroll-lehele.

Mis puutub otsekohe osakonna/linnakomitee juures maksetava maksu kohta, siis jääb linnakomitee/osakonna kasutusse margi hinnast 70%.

Suurenenud liikmete arvu juures kui ka kõrge-
nenud maksumäära korral peaks neist tuludest
aitama ametiühingu normaalseks tööks.

Viljandist

Linnakomitee koosolekust

Viljandi Trükitöölise Ametiühingu erakorraline üldkoosolek peeti 8. oktoobril 1940 firma Nurmbergi trükikoja Punase Nurga ruumes. Koos oli 44 liiget.

Koosoleku juhatajaks valiti üksmeelselt sms Ed. Pink, kuna protokolli sms A. Tomker. Häälil lugesid E. Transtok ja J. Kangur.

Koosolekul arutati lõunavaheaja sisseseadmise küsimust trükikodades, milline otsustati pidada kella 13—14. Korraldus otsustati viia läbi alates 21. oktoobrist. Kuna toilita asutamine trükikoja juures oli raskendatud, siis otsustati see küsimus ottavalt.

Senine juhatuse esimees Th. Jürge on omal soovil lahkunud juhatusest. Seepärast tuli võtta ette juhatuse täiendavad valimised. Juhatusse valiti sms Kand 23 häälega. Revisjonikomisjoni valiti J. Kritt 24 häälega ja Ives 27 häälega. Valimiste algul koosoleku juhataja tegi teatavaks, et mõned revisjonikomisjoni liikmed kui ka juhatuse liikme kandidaat kuulusid töölisvaenulikesse organisatsioonidesse, millest olid tingitud uued valimised.

Koosolek otsustas edaspidi ühingu liikmeile laenu mitte anda ja selle andmise lõpetada. See otsus tehti hääleteenamusega.

Th. Jürge ja Ed. Pink kandsid ette aruande komitee ja voliniku tegevusest, milline aruanne võeti teadmiseks.

Läbirääkimiste all tehti teatavaks, et alates 22. oktoobrist s. a. peetakse kaks korda nädalas vene keele kursus Nurmbergi Punases Nurgas. Kuna enam sõna ei küsitud, lõpetati koosolek.

Valgast

Valga jääb Ametiühingu alla

Endise kava alusel pidi Valga Trükitöölise Kutseühing organisatsiooniliselt liituma Valga tööliste ühingu alla. Seega oleks nad lahutatud Trükitöölise Ametiühingust. Nüüd on selgunud, et Valga jääb siiski Trükitöölise Ametiühingu organisatsioonirajooniks ja seega vahepeal Valgas asutatud Trükitöölise Komitee jääb sidemesse Trükitöölise Ametiühinguga, nagu seda on ka teised juba varem teatatud kohad.

Keskkomitee poolt on saadetud Valga sellekohane teade.

Uued aadressid

ENSV Trükitöölise Ametiühingu Keskkomitee —
Võiduväljak 7, Tallinn, EAK maja. Telef. 482-66.
Trükitöölise Klubi — Pärnu mnt. 17—2, Tallinn.

Oktoobrirevolutsiooni pühitsemine

Oktoobrirevolutsiooni 23. aastapäeva pühitsemiseks ENSV-s on koostatud laiaulatuslik kava, mis on saadetud laiail kohalikele komiteedele ja ametiühingu komiteedele.

Selle järgi on nõutud:

Igal pool moodustatakse pidustuste komisjon, kes korraldab sellekohase töö oma tegevusrajoonis.

Päeva tähistatakse miitingutega, koosolekutega ja referaatõhtutega teemadel: a) Oktoobrirevolutsioon Venemaal, b) Veebruari- ja Oktoobrirevolutsioon Eestis ja c) ENSV majanduslikke ja kultuurpoliitilisi ülesandeid.

Mõistagi, et sellekohased koosolekud korraldatakse piduliku eeskavaga, kusjuures aktiivselt seotakse pidukava täitmiseks laulukoorid, näiteringid jne.

6. nov. korraldatakse käitistes pärast töö lõppu väikmiitingud.

7. nov. korraldatakse demonstratsioon-rongkäigud, millest võetakse osa käitiste viisi.

Klubid tuleb korda seada ja ilmingimata peab olema korraldatud seinaleht.

Trükitööliste Ametiühingust

Koosolek 20. oktoobril

Keskkomitee arutas järgmisi küsimusi:

Peeti vajaliseks pidada koosolek Aegviidus, kusjuures sünniks ka vajaliste otsuste tegemine puhkekodu küsimuses. — Raadioloeng on kava kohaselt ette nähtud 12. novembril, millisel loengul antakse ülevaade trükitööliste küsimusest. — Otsustati kustutada nimestikest sidetöölised nende ametiühingu asutamise tõttu. — Võeti teatavaks ümberkolimine Vabadusväljak nr. 7. — Sekretär informeeris, et pöördudes EAK poole üleriigilise koosoleku kokkukutsumise asjas, teatati tehnilise osakonna poolt, et see küsimus olevat varajane. — Arutati delegatsiooni saatmise võimalusi Nõukogude Liidu poligraafia ala tundmaõppimiseks Moskvasse. — Tehti teatavaks, et Keskkomitee häälekandja on Riikliku Kirjastuskeskuse poolt natsionaliseeritud, kuid võib ilmuda — Korraldati mõningaid esindusi ja kirjavahetust.

Koosolek 26. septembril

Keskkomitee arutas järgmisi asju:

EAK ringkirjas nõutud andmed otsustati täita ja ära saata, kusjuures osakondadele teha teatavaks vajalised korraldused. — Tallinnas ja Tartus lahutada üle 100 töölisega töötavad käitised osakondade alt iseseisvaks käitise ametiühinguks. — Kinnitati „Ühistrükikoja“ komitee valimised. — Korraldati jooksivaid asju.

Koosolek 9. oktoobril

Keskkomitee arutas järgmisi asju:

Võeti vastu kava ülemaalseks komiteede esindajate kokkukutsumiseks Tallinna, millisel koosolekul valitakse korraline Keskkomitee koosseis. Sellekohase ettevalmistustöö ja luba küsimiseks pöörata EAK poole. — Kinnitati Kuressaare „Meie Maas“ toimunud komitee valimised. — Otsustati inventari nimestikust kustutada varastatud esemed 208,42 krooni väärtuses. — Kinnitati Trükitööliste Ametiühingu varanduse bilanss 26.744,81 krooniga tasakaalus. — Abirahade töstmise suhtes otsustati see küsimus jätta linnakomiteede korraldada enda riisikol. — Otsustati ETA teate kohaselt anda regulaarset informatsiooni Trükitööliste Ametiühingu tegevusest. — EAK kultuuritoimkonna järelepärimisele raadioloengu asjas otsustati teatada loengu pidajaks A. Offenbach. — Liikmeraamatute asjas otsustati esialgu kasutada EAK liikmeraamatuid. — Kinnitati Tallinna osakonna eelarve ja kassaaruanne. — Võeti vastu Keskkomitee eelarve 1. X — 31. XII 1940 Kr. 5.100.— suuruses. — Otsustati teostada ümberkolimine EAK majja. — Liikmemaksu

markide müügist otsustati tasuda 20% EAK-le, 10% võtta Keskkomiteele ja 10% linnakomiteele. — Korraldati jooksivaid asju.

Ettevalmistused sõiduks Moskvasse

Keskkomitee arutas võimalusi delegatsiooni saatmiseks Moskvasse. Delegatsiooni ülesandeks oleks tutvumine Nõukogude Liidus poligraafia ala korraldamisega, samuti materjalide ja andmete hankimiseks tööproduktiooni üle. Väärt on ka materjal toimuva töomenetluse üle. Et kõike seda koht peal näha ja meil paremaid ettevalmistusi luua, otsustas Keskkomitee saata Moskvasse vastavad erialade mehed. Nii tahetakse sinna saata oma ala tundjad ladujad, tsinko- ja litograafid, trükkijad, köitjad jne.

Vastavad sammud delegatsiooni saatmiseks on astunud.

Keskkomitee koosolek Aegviidus

20. oktoobril viibis Aegviidus Keskkomitee, pidades seal korralise koosoleku. Ühes sellega korraldati koha peal vajalisi töid maja edaspidiseks ekspuaterimiseks ja paremale järjele tõstmiseks, nagu seda peetakse väärtiliseks puhkekodule. Kavatsetakse ehitada juure väike vahimajake, kuna järele on jäänud veidi ehitusmaterjali ja alatine valve maja juures on paratamatu.

Puhkekodu täiendati veelgi mõnede uute esemete juuremuretmise kaudu.

Trükitööliste Ametiühingu vara

Koostatud aruande järgi oli Trükitööliste Ametiühingul sularaha 7.695,02 krooni, vallasvaras 826,11 krooni ja kinnisvaras (puhkekodu) 18.223,68 krooni. Seega aktiivas 26.744,81 krooni. Passiva osas oli võlakohustusi 4.046,03 krooni.

Keskkomitee tegevusest

* „Poligraaf“ on lõplikult üle võetud Trükitööliste Ametiühingu alla. Sellekohased varanduste ülevõtmised sündisid EAK teadmisel ja „Poligraafi“ liikmeskond on nüüdsest trükitööliste ridades.

* Keskkomitee otsustas, et liikmemaksu markide müügist tuleks igast margi väärtusest lugeda 20% EAK liikmemaksuks, 10% Keskkomitee ja 7% linnakomiteede (osakondade) kasutusse. Seal, kus on iseseisvad käitiste ametiühingud, võivad käitise ametiühingud pidada endale 60% markide väärtusest, tasudes 10% linnakomiteele. Igal juhul kulude tegemine on võimalik vaid ülalnim. instantsi kinnitamisel.

* Kinnitati Rakvere „Ühistrükikoja“ ja Kuressaare „Meie Maa“ trükikodade käitiskomiteede valimised.

* Abirahade suhtes Keskkomitee asub seisukohale, et neid ei saa tõsta enne, kui sellekohase otsuse teeb ülemaaline esindajate kogu. Siiski,

NUMBRI SISUS:

Oktoobrirevolutsioon / Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi juhte / M. V. Frunze – proletariaadi juht / Usk ja töölisfond / Mis on dialektiline materialism? / Tihe kontakt – ametiühingute edu tegur / 19. sajandi kolm suurt leiutist / NSVL liiduvabariidid / Meie organisatsioonidest

kuna elukallidus on suurenenud, siis võivad kohapealsed linnakomiteed abirahade maksmisel määrasid tõsta, mis hiljem tuleb kinnitamisele ülemaalsel koosolekul. Enne seda tehakse seda vaid linnakomiteede riisikol.

E. T. Keskliidust

* EAK koostab praegu aruannet ametiühinguliste komiteede poolt saadetud vastavate ankeetküsimuslehtede alusel. Need küsimuslehed sisaldavad ametiühinguliste komiteede liikmete isikliku koosseisu, töliste arvu ja ametiühingulise organiseerumise tugevust, palgakogusummat jne. Ühtlasi võimaldavad need aruanded anda ülevaadet käitises teostunud kultuurilise töö üle. Kõike seda materjali läbi töötada on suur, kuid väärt töö. Ta võimaldab meile luua üldpildi ametiühingute töö suurest edust pärast 21. juunit.

* Liikmemaksumarkide müük on jõudsalt arenenud, mistõttu vahel on tulnud teatavas väärtuses markidest puudu. Siiski on suudetud kõiki tellijaid rahuldada. Uuel korraldusel on see paremus, et ta võimaldab ametiühingule kiiremat ja täpsemat liikmemaksu kasseerimist, samal ajal aga kindlasti garanteerides Keskliidule temale kuuluva liikmemaksu protsendi. Teatavasti on selleks protsendiks võetud 20% margi väärtusest.

* Ametiühinguliste komiteede valimised on üldiselt kõikjal teostunud. Vaid üksikud kohad peavad veel need valimised korraldama. EAK on kogunud isiklikud ankeetlehed ametiühinguisse valitud funktsionääride ja palgaliste kohta, mille kaudu on võimalik luua ülevaadet ametiühinguid kandva kaadri ühiskondliku tegevuse kohta. Hiljem teostub isiklike ankeetlehtede kontrollimine ja kinnitamine ametiühinguliste tsentrumite poolt.

* Laupäeviti on kõigi ametiühinguliste komiteede tegevus EAK majas lõpetatud kell 2 päeval. Pärast seda aega pole võimalik enam korraldada ametiühingulisi asju.

* EAK nõuab kõigilt ametiühingult, et oktoobripidustuste lähenedes ametiühingud peavad hoolt kandma asjaajamise ja klubiruumide väärilise puhutuse ja maitsekalt sisustamise eest.

USUVASTANE propaganda peaks leidma teed meie laia trükiteölis-konna hulka. Mis on olnud kibedamaks vastaseks usupimestamisele — vaba trükisõna. Pappide posimised ja põrguga ähvardamised on varisenud kokku trükisõna kaudu levitatud selgitustöö kaudu. Meie, trükiteölisel, peame siin näitama eeskju teistele, seades usuvastase propaganda väärilisele kõrgusele.

Igas kohalikus komitees võiks asuda sellele tööle. Tuleb luua kontakti ärksamate trükiteölistega, kes on nõus aktiivselt osa võtma usuvastase ringi tegevusest. Olles loonud sellekohase ringi teata-takse sellest Trükiteöliste Ametiühingu Keskkomiteele, kes registreerib vastava ringi EAK juures asuva „Sõjakate usuvastaste liidu“ registrisse.

On tõi, et mõned meie kolleegid ei taha mõista, et usuvastane töö on tähtis. Vahest näevad nad selles koguni midagi ebaõiget ja hurjutavad vastavaid tegelasi. See ei peaks heidutama. Keskajal pandi usuvastases koguni tuleriidale — mis loeb siis praegusel ajal üks pahar pilk. Eriti, kus need pahasti vaatajad kuuluvad töölisliikumise passiivsemasse ossa.

TRÜKITÖÖLISED Tallinnas lubavad oma koorist arendada välja suurima ja tugevaima koori. Selleks on meie trükikodades häälematerjali küllalt. Praegu on juba ka üksikute käitiste juures loodud koorid, kuid neil jätkub aega ka kohaliku komitee juures töötava koori tegevusest osavõtmiseks. Oleme olnud alati laulurahvas ja mõni laulab ka siis, kui häältkki pole. Muidugi, hääleta lauljad jäävad ehk eemale, aga küllap häälega seltsimehi on enamuses, ja nii pole takistusi trükiteöliste meeskoori väljaarendamiseks.

„TRÜKITÖÖLINE“

ilmub 10 korda aastas

Vastutav toimetaja: A. OFFENBACH.
Toimetus ja talitus: Tallinn, Võiduväljak 7
EAK majas IV kord Telef. 482-66.

Järgmine number ilmub novembris 1940
Kõsikirjade saatmise tähtpäev järgmisel numbrisse 20. november 1940

Väljaandja: Trükiteöliste Ametiühing.

Natsionaliseeritud R. Tohver & Ko trükk, Tallinnas.

Vastutav toimetaja: A. Offenbach.

10. november 1940.